

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:
8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "
Kolek (štampelj) znese vselej 30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 163.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljanje velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

Moderna demoralizacija.

I.

Ena najžalostnejših prikazni sedanjega časa je veliki propad človeštva gledé npravnosti. Kdor se le nekoliko ozira po današnjem svetu, kdor se le količkaj peča z branjem časnikov in zraven ni slep in gluhi, prikimati mora našej trditvi. Umori, samomori, raznovrstne goljufigije, tatvine, zvižaje vsake baže in druga, večja ali manjša hudodelstva so, djali bi, na dnevnem redu. V devetnajstem, tako silno „omikanem“ in „razsvetljenem“ veku bi skoraj ne verjeli kaj tacega, ko bi nas ne prepričala vsakdanja skušnjava, da ravno „omikanci“ tudi v kljub vsestranskemu „razsvetljenju“ lahko zgrešijo pravo stezo ter tavajo po tmuni grde popačenosti. Ako vprašamo po vzrokih te ravno tako nemile, kakor vsemu človeškemu rodu nevarne prikazni, ni treba dolzega in trudapolnega preiskovanja in premišljevanja; vzroki so očitni in pri rokah. Ne bode škodilo, ako jih tudi v javnem listu nekoliko pretresujemo.

Poglavitni vzrok omenjenega prežalostnega stanja je po naših mislih pešanje vere sploh in posebej pomanjkanje živega prepričanja o razodetih resnicah. Kakor se vera in nrava, kot vednosti ne dasti ločiti, tako je tudi v življenju npravnost v tesnej zvezi z vero. Mislimo si pač lahko vero brez npravnosti, saj utegne vera biti tudi mrtva, in nahajamo celo vernikov, ki nenpravno živé; a npravnosti brez vere si misliti ni mogoče. Vera namreč je, ki razsvetljuje človeku pamet, da ve razločevati med dobrimi in pregrešnimi deli, ona je, ki vabi voljo k spolnovanju zapovedanega in k opuščenju prepovedanega, ona navaja vzrokov, zakaj moramo Boga in bližnjega ljubiti, vsakemu svoje

pripuščati, prizadevati se za dobra, a varovati se slabih del, z eno besedo: vera človeka uči moralno živeti. Ona je tedaj npravnosti trdna podlaga in npravnost brez vere se nam dozdeva ravno tako, kakor pravičnost brez sodnije. Zato nahajamo v začetku naše cerkve pri prvih kristijanih, kojim je z živim evangeljskim duhom kraljevalo v srcu tudi polno prepričanje o Bogu in od njega razodetih resnicah, najlepše in najsvetejše življenje, polno lepих čednosti, prave značaje krščanske, kterih ne moremo zadosti občudovati, tako da so o tej dobi kršanske cerkve veljale besede: kolikor kristijanov, toliko svetnikov!

In dandanes —? Kaka razlika! Odkod tisti žalostni propad lepих šeg, odkod tisto očitno pohujšanje, tista splošna popačenost, ki gloda na muzgu človeškega rodu? Zakaj je v nekterih mestih prišlo že tako daleč, da se kupčuje s prisegami? Odkod to, da so policijski vodje, kakor se je tudi že bralo, za toženi potuhnjenega umorjenja več ljudi? Zakaj moramo tolikokrat slišati, da je tu ali tam ta ali uni zbežal s polnim žepom ukradenega denarja? ali da jih je toliko storilo tako nesrečno smrt zavoljo slaboznanega „krah“? Kako se dajo razlagati te in enake prikazni? Najlaglje in najboljše iz tega, ker je premalo žive vere, sem ter tje, ker je celo nič ni! Kdor se je znebil vere na Boga, na neumerjočnost človeške duše, na večnost in enake resnice, ovi se ve, da bode privolil v vsa poželjenja svojega spridenega srca, saj se tudi nima drugega bati nego policijske kazni. In taci brezbožnikov žalibog ni malo posebno v mestih, kjer se ravno zaradi tega nenpravnost kaže v obilnejšji meri, kakor med priprostim ljudstvom na deželi, ktero hvala Bogu, še dosti čisto ohranjuje vero svojih prededov. Ako

pa takim brezvernim ljudem časa sreča ni ravno posebno mila, če jim podvzetje, v koje stavijo svoje zaupanje, izpodleti, ali, da se bolj konkretno izrazimo, če jih kak „krah“ zadene, kar naenkrat so brez tolažbe. Iz vere je tudi ne zajemajo, ker so brezverni, toraj jim ne ostane drugo, kakor da sami sebe končajo po izgledu Iškarjotovem.

In pri vsem tem oni naši osrečevalci, kakor se tako radi imenujejo modérni nejeverniki, še vedno na vse kriplje spodkopavajo vero in nam hočejo po vsej sili vzeti ta neprecenljivi biser. Pravi osrečevalci ti! Le tako naprej! Vzemite podložnim vero, ločite šolo od cerkve, izženite verske oznanovalce iz šolskih sob, in kmalo boste videli, s kom imate opraviti. Vrnili se bode ne le od vas tolikanj prokleti srednji, ampak celo poganski vek. Nasledki vašega preblaženega delovanja se že kažejo.

Drugi vzrok je vrtoglavost, s ktero dandanes vse hiti za svobodo. Po občnem kričanju soditi, bi se moral imenovati sedanji vek „vek svobode“! Nikoli se še ni tako preslavljala svoboda, kakor sedaj; svobode vse želi in išče, po njej vse hrepeni, v nji hoče najti vse zveličanje; „svoboda“, „svoboda“ se razlega po vsem „omikanem“ svetu!

Da človek ljubi prostost in se boji mej, to je pač naravno; da jo pa hoče doseči po napačnih potih, in z nepoštenimi sredstvi, ali da išče napačne prostosti, to je žalostno!

Kakošno prostost pa hočejo dandanjši kričači? Le poslušajmo jih, saj jo dosti različno zaznamovajo. Prostost od Boga, od vere, od cerkve, od vsacega opominjevanja na vice in pekel itd., to je tista tolikanj zaželjena prostost sedanjosti. Le če nam ni treba misliti vedno na Boga, tako si menda mislijo,

Podlistek.

Nevernim Tomažem.

Na Dunaju 25. maja (Izv. dop.) (Konec.)

6) L u i z i n o notranje življenje. (pg. 70—71).

Tu na kratko omenimo, da je bila od prve mladosti vedno Bogu vdana, molitve za verne duše v vicah, za grešnike, premišljevanje Kristusovega trpljenja, izrekovanje sladkih imen J. in M., križev pot, sv. maša, rožni venec, sv. obhajilo, in sicer od binkošti l. 1868 vsakdanje — to je njena pobožnost zraven dela in truda. Velika je njena ponižnost in pokorščina do cerkvene oblasti. Pove, da v zamaknjenosti vidi Kristusa trpečega; prašana, če Kristus z njo govori, odgovarjala je prej: „ne, ne zmeni se zame, le pokaže se mi“. Dalje časa že pa se je to spremenilo; Gospod jo večkrat pogleda in k nji govori. Velikanski vtis naredi besede nanjo, kaj ji pove, tega ne vé nihče

razun njenega škofa, kteri vse zve in mora ohraniti skrito do svojega časa. To naj še dodam, da pri velikih cerkvenih praznikih, pri cerkvenem trpljenju, ali kadar se velike hudobije gode, ona veliko več trpi. Leta 1871 je veliki teden grozno trpela, smrtne bolečine so jo navdajale, da ni mogla zgovoriti ne besede. Kmalu potem so prinesli časniki vest o strašnih hudobijah, ktere so se vršile v Parizu in Rimu; in ravno sedaj, pravi Rothling, mi piše g. Niels, da njene telesne in dušne bolečine vedno rastejo. To je toraj Luiza Lateau, angelj na zemlji, ktera pa tudi vživa samo angeljski kruh; okreпча jo edino le Bog, skrit v podobi kruha; po svetem obhajilu očividno rastejo njene moči in kadar ji v poskušnjo to nebeško jed odrekam, ona začne pešati; a neposvečene hostije ne more zavžiti, želodec jo koj nazaj brsne, kakor vsako drugo jed. Sicer je vsa v Boga vtopljenja. O ko bi mogli videti njeno dušno lepoto; edino veselje njeno je Neskončni in če jo kdo praša, s kom bi ji vstregel, prosi, naj on za njo moli; ako ji pa kak duhoven

obljubi, da bo za njo maševal, je njena hvalenost večja, kakor ko bi cesar beraču podelil celo kraljevstvo.

Dodatek.

Tako piše dr. Rohling; kar je zapisano, vse je dokazano in spričano, tisuč in tisuč prič gleda te dogodke vsak petek že 6 let. Kdor bi hotel o tem dvomiti, ta naj dvomi, da je solnce na nebu, ta naj dvomi o svoji lastni eksistenciji. A kaj sledi iz vsega rečenega? —

1.) Podrta je na tla tista vednost, ki taji nadnatorno, taji osebnega Boga. Vsa tista hvalisana učenost, naj se že prodaja kot eksaktno naravoslovje, ali kot panteistično, materialistično itd. modroslovje, nič drugega ni, kakor velikanska zmeta zbeganega, prevzetnega človeškega duha. Darwin, Vogt, Büchner, Häckel, ti Goljati, vse njihovo poslopje pade pred edinim prikazom naše Luize; Schelling, Hegel, Herbart in najnoveji obupni modroslovec Hartmann — vsi so v mnogih rečih v zmoti.

ako se oprostimo sitnih okovov cerkve, ako se znebimo spon, s kojimi nas veže vera, potem smo prosti, potem je rešena človeška avtonomija, ker še le tedaj smemo storiti, kar narava zahteva, kar srce poželi, kar nam dopada, ne pa „farjem“ in drugim „fanatikom“. Država mora prosta biti vsakršnega vpljiva duhovske oblasti, da se razvija državljonom v prid, država sama ima pravico določevati vnanje in notranje razmere cerkve in dotične postave dajati, šola se mora rešiti „klerikalnega“ jarma, sicer ljudstvo le bega. — Tako branijo ti „dobrotniki človeštva“ človeško prostost. Pa tudi niso nedosledni ti ljudje! Spoved, obiskovanje sv. maše, post in enake zapovedi nimajo več veljave za-nje, ker se ne vjemajo s človeško prostostjo. Toraj proč z njimi! In ker je zakon kot zakrament sv. cerkve nerazvezljiv, toraj nasproten človeškej prostosti, se mora spremeniti v priležo, da lahko mož spet spodi svojo soprugo in tako reši svojo prostost. Iz tega napačnega pojma o prostosti se dá razlagati, da nahajamo posebno v večjih mestih toliko tistih ponočnih bitij obojega spola, o katerih pravi sv. pismo, da imajo železno čelo. Pa saj je tudi to prostost! V resnici izvrsten sad novošegne prostosti!

Opombe k „Narodovemu“ „Nasledki prisilnega celibata“.

(Spisal ultramontanus.)

Iz Štajarskega, 28. maja.

(Dalje.)

Če se dopisatelj „Narodov“ pri opisovanju nasledkov prisilnega celibata sklicuje na veljavo svetih oseb, kakor sv. Bernarda in sv. Brigite, češ, da njih resnicoljubnosti ne bomo mogli tajiti, ker bi jih drugače tudi ne mogli kot svetnike častiti, mu na to odgovarjamo, da veljava onih svetnikov dokaže le to, česa tudi mi nikdar nismo tajili, da je zares mnogo napačnega se godilo na dvoru papežev in nekterih drugih visokih duhovnikov, največ takih, ki si duhovskega stanu niso izvolili iz poklica, ampak da so vživali mastne dohodke škofij in duhovnij. Ali kakošen namen je vodil sv. Bernarda in druge po njih svetosti odlične osebe pri opisovanju pregreh duhovništva? Gotovo ne sovraštvo do cerkve in duhovskega stanu, do kterega so imeli najglobokejše spoštovanje; ampak ravno njih živo prepričanje o visoki

vrednosti duhovenstva je bil nagib, da so močno obžalovali zmote posameznih duhovnov in svoj svarilni glas povzdignili, zmotljene opominjali na svetost in imenitnost njihovega stanu ter na strašno odgovornost, ki jih čaka pred vsegavednim Sodnikom, čegar najsvetejšo osebo tukaj na zemlji tako nevredno zastopajo. A nikakor niso pregrehe posameznih duhovnov, če so tudi papeži ali škofi bili, zamogle iz njihovih src izruvat globokega spoštovanja do duhovskega stanu. Sv. Katarina Sienska, ki je živela ob času, ko so papeži v Avignonu rezidirali, tedaj ob času največjega ponižanja cerkve ter v svojih listih ostro grajala življenje mnogih duhovnov, vendar zato nič manjšega spoštovanja ni imela do duhovenstva, da je celó, kakor pričajo nje životopisci, stopinje mašnika poljubovala. S tim, se ve da, nikakor nočemo ta izgled v posnemo priporočati; a med poljubovanjem stopinj mašnikovih in med očitnim zasramovanjem in sovražanjem duhovenstva je še velikansk razloček, kakor med nebom in zemljo. Ta in drugi enaki izgledi so nam pa dokaz, da kristijana, ki živo veruje, tudi pregrehe duhovnov ne morejo v njegovem verskem prepričanju in spoštovanju do duhovskega stanu premotiti.

(Dalje prih.)

Avstrijsko cesarstvo.

Iz Ljubljane, 3. junija. (Izv. dop.)

Zadnjič smo jeli dokazovati, da tisti „obolos“ ali krajcar, ki ga dobiva cerkev od spoznancev, v primeri z onim krajcarjem, ki ga država siloma zahteva, ni še toliko, kolikor vinar proti goldinarju. To dokazovanje nadaljujemo v poduk tistim, ki vidijo pri cerkvi in njenih služabnikih vsako pičico, a na sebi in na državi pa prezirajo velikanske maroge.

Komaj je človek rojen, že postane — če tudi le posredno — plačevalec državnih davkov, kajti vse, kar vživa, s čemur se oblači, si igra, vse je zadavkano in ta davek se mora prej plačati nego se stvar vžije ali obleče. Država zahteva od vsake stvarice svoj „obolos“ in sicer brez vsega usmiljenja, ne gledé na to, ali moreš plačati ali ne. In kadar si star 20 let, ni zadovoljna več z denarjem, tebe samega hoče imeti, meso in kri tvojo, dasiravno ne razumeš, zakaj ima tako pravico do tebe, kaj ti za to dá, kako odškoduje tvoje stariše, če jim vzame tebe sina. Ko je sin — ali morda več sinov — v vojaški suknji in starišem,

kterim je bil — ali so bili — zeló potrebni za pomoč pri delu in skrb za življenje, ali plačujejo stariši zavoljo tega, ker jim je država vzela to izdatno podporo v osebi tistih, ki so jim pomagali pridobiti denar za davke, le vinar davkov manj? In če jih potem ne morejo plačati, ali jim prizanaša, jih ne zarubi zaradi ostalih davkov? To je krvavi davek, ki ne zadene enega, ampak zadeva jih več po enem.

Pa še tudi, ko si odrasel, nisi prost davka, kterega ne moreš plačati z denarjem, ampak država zahteva tvojo osebo. Omenimo le n. pr. porotnih sodeb, ktere vsakega, kogar zadene vrsta, odtegnejo od dela več dni in mu vzročijo memo zgube časa tudi še velike denarne stroške. Koliko časa in s tem zaslužka vzamejo človeku uradnije, ki ga mnogokrat nadlegujejo z nepotrebni povabili, kolika nemarnost in lenoba posameznih uradnikov, ki delajo s strankami, kakor da bi ne imele drugega opraviti, nego čakati na to, da vrsta na nje pride ali da se zljubi uradniku jih pred-se poklicati! Nam so znani slučaji, da so bili nekteri poklicani k davkarski uradnji samo zaradi tega, ker vradnik ni vedel, ali so odrajtali svoj davek, ali ne, in je želel videti dotična potrdila; pri tem so zamudili ves dan in imeli več denarnih stroškov, katerih jim nihče ne povrne. Ali ni to — naravnost rečeno — krivičen davek? S čem se tak davek le more opravičiti? Tukaj „Tagblatt“, stopi na noge in povzdigni svoj hripavi glas, in ves svet ti bo ploskal. Toda ti dobro veš, da kaj tacega ne smeš, kajti ko bi ti dotaknil se te strune, jel bi spodrezavati nit svojega lastnega življenja; tudi k tebi namreč pelje struga iz tistega vira, ki se polni iz državnih davkov, od katerih živi vrh tega še vsa tista sodrga, ki se prišteva tvojim privržencem. Kdor živi od davkov, ktere plačujejo drugi, tistemu se ne bodo nikdar preveliki, pač pa premajheni zdeli, in mi bi se nikakor ne čudili, če bi „Tagblatt“ in konstitucionelno društvo v Ljubljani poslala ministerstvu peticijo, da se imajo davki in ž njimi vred plače c. k. uradnikov raznih vrst povikšati. Taka peticija bi se vsakemu bolj opravičena zdela, ker bi merila na lastni žep, kakor pa tožba zoper cerkvene davke, kteri „Tagblatovce“ gotovo nikakor ne zadevajo, kakor sploh nikogar ne, ki si jih prostovoljno sam ne naloži.

Izmed vsih davkov je krvavi davek gotovo najhujši, najbolj občutljiv za vsakega.

2) Mogoče je razodenje božje, tedaj mogoče kristijanstvo.

3) Naravnost je dokazana ne le mogočnost, ampak tudi istinitost kristijanstva, ker v zamaknjenosti gleda Kristusovo trpljenje in Kristus ž njo govori. Kje je toraj Straus s svojim misticizmom in s svojo novo vero, kje Renan s svojimi bogokletnimi knjigami?

4) Naravnost so potrjeni nekteri nauki kristijanstva, iz katerih se zaslepljeni neverni svet norčuje in nas pita v svoji dozdevni modrosti kot babje verce.

Pred vsem je potrjen verski nauk: a) Kristus je v konsekrirani hostiji pričujoč, in sicer v najmajnjem koščeku, kruh ni več kruh, ampak le podoba (accidentia) so čudežno ohranjene, bistvo pa je spremenjeno v Kristusovo telo (transsubstantiatio); b) potrjen je nauk o svetih zakramentih in blagoslovih cerkvenih. Ker zakaj se zamaknjena tako oveseli, če se je dotakne duhoven, ako je tudi popolno preoblečen (zakrament sv. mašnikovega posevečevanja)? zakaj se oveseli, če se je do-

takne kaka blagoslovljena reč? c) nauk o molitvi.

5.) Potrjena je resničnost katoličanstva. Izmed vseh kristijanskih ver so vse krive vere, le katoliška cerkev je resnična, je Kristusova. Osrमतena je nemška učenost, ki kriči: nauk o nezmotljivosti papeževi je krivoversk, nasproten vsemu razumu in človeškemu napredku. Döllinger, Schulte in vsi tovariši so obsojeni; krivoverskim naukom bi Bog ne delal tacih čudežev, pri imenu Pija IX., ako bi bil krivoverec, bi se zamaknjena ne oveselila tako.

6) Priporočena je še posebno pokorščina cerkveni oblasti, tedaj obsojeno vse početje 19. stoletja. Z eno besedo: potrjena je vera sv. rimsko-katoliške cerkve z vsemi dogmami; kot zmota je zavržena vsaka navidezna vednost, ktera nasprotuje ti sveti veri.

Slovinci vsi brez razločka, staro ali mladostlovinci, posebno ti učeča se mladina gimnazijska in slušatelji na vseučiliščih, sklicujem se na vaš razum, na trezni razum, pomislite

napisane vrstice in če ste morda do sedaj govorili z nevernim Tomažem: „Dokler ne vidim ran na njegovih rokah in ne položim svojih prstov v rane žebļev“ recite sedaj, ko se vam tako očitno resnica spričuje, z vernim Tomažem: „Moj Bog in moj Gospod!“ Kdor hoče še natančnejega poduka, naj kupi omenjeno Rohling-ovo knjižico (velja samo 60 kr.) ali pa zdravnika Lefebvre-ja. In komur še to ne zadostuje, naj gre sam gledat, pristop je dovoljen vsem brez razločka vere ali narodnosti. Zarad velike množice pa je treba g. Nielsu naznaniti petek prihoda, napis se glasi: Monsieur le Curé p. Niels a Bois d' Haine prés Manage Hainaut Belgique. Toda varuje naj se, ponuditi kaj denarja, ker potem bi ga mati gotovo odpodila. Jaz mislim, stvar je take važnosti in imenitnosti, da je vsak misleč človek dolžan, vse resno presoditi in popolno od sebe odvreci versko malomarnost! Da bi jaz k temu kaj pripomogel, napisal sem te vrstice.

In kdo zahteva ta krvavi davek? Država, cerkev ne! Kdo more le trditi, da je cerkev kdaj zahtevala krvavi davek? Morebiti bo kdo odgovoril, da se je to godilo o križanskih vojskah, ki so bile namenjene nevernim zatiralcem kristijanov po jutrovih deželah, na Pruskem itd. Res je takrat darovalo mnogo kristijanov premoženje in življenje za katoliško cerkev in svoje zatirane brate, a kdo je ljudi k temu silil? Vsek je šel ali ne, kakor mu je bilo drago, vse je bilo prostovoljno. Kako pa delajo države? Zarad dveh, treh, ki si želé slave ali se sprejo gledé kake politične misli, se vname boj in vsak, ki mora biti vojak, je prisiljen iti v vojsko in pobijati ljudi, kateri mu niso nič žalega storili, in zarad prepira, ki mu še znan ni in ga tudi nič ne briga. K temu je prisiljen, ne praša se, hoče li iti ali ne. To je davek, to je krvavi „obolos“, ki vrh tega večkrat ne koristi nikomur, kajti kadar je vojska končana, ostane vse pri starem, le davki so še večji.

Sploh pa so načela katoliške vere taka, da ji je mar za vso katoliško družbo, kakor tudi za blagor vsacega posameznega uda. Državne načela pa so vsa drugačna, ona se ozira bolj na celoto, če tudi pri tem posamezne osebe, celó narodi poginejo. Iz tega izvira krivičnost do manj ljubljenih narodov, pri nas n. pr. do Slovanov, kateri svoje pritožbe pošiljajo gluhim ušesam. Cerkev pa nikdar ne praša po narodnosti, niti po stanu, ona je popolnoma enakopravna, pravična vsakemu, in vendar za to ne zahteva nobenega davka.

Mnogo bi še lahko povedali „Tagblattu“, pa ker vemo, da pri tem trdovratnežu bi bilo vse bob ob steno, sklenemo s tem svoje pojasnovanje. Sapienti sat!

Iz vipavske doline na Goriškem, 1. junija. (Izv. dop.) Mladeniški neslovenski „Narod“, katerega eksistenca se opira na grdo prekanjene delničarje „narodne tiskarne“, prinaša od časa do časa kak šepast dopis iz Gorice, kateremu se že na čelu vidi, da je s svojim zagovorom v hudi zadregi. Tak dopis je prinesel „Sl. Narod“, 27. maja „iz Gorice“ neko cviljenje, ktero je zlo podobno ihtenju porednega otroka, kateremu oče zarad njegovih napak in pregreškov pamet s silo v glavo ubija. Kakor se poredni pobič izgovarja, kadar ga oče po pravici tepó, da ni nič slabega storil in tudi neče obljubiti, da se bode poboljšal, blizo enaka je ona pritožba proti „semeniškemu listu“, kakor isti dopisun nam cenjeni za vero in narod boreči se „Glas“ imenuje. Pritožuje se namreč v tistem, pozneje tudi v „Soči“ ponatisnjenem dopisu, da „Gl.“ ni hotel nekega obširnega „poslanega“ od gimnazijalnih dijakov v svoje predale sprejeti, ki se je tikalo zloglasne bogokletnice, ktero je 20. l. „Gl.“ prinesel, da je namreč profesor v šoli vpričo dijakov blodil, „da ni Boga!“ Dopisnik „Nar.“ pravi, da je ta notica zmišljena ter dodaja k temu neko čudno razlaganje, ktero se podaja temu zagovoru kot zajcu boben. H koncu svojega plitvega zagovora onega profesorja pa opazuje, „da so učitelji, kakor dijaki, prisiljeni paziti na vsako besedo, predno jo izuste, itd. kar nikakor mogočosti ranjenja verskih občutkov ne izključuje. Pa že to, da je ni hotel eden podpisati, je slabo znamenje, da bi bila neresnična. Od koga in pod kako obliko jo je prejel „Glas“, tega jaz ne vem. Meni je zadosti, ako vam povem, da sem jo tudi jaz brž drugi dan, predno so mogli dijaki na ono „poslano“ misliti, slišal na lastna ušesa od nekega dijaka. Res lep liberalen dar so te bogokletne besede za naše primorske dijake, kateri, ako

se liberalizma istega profesorja do čistega navzamejo, postanejo v verskem oziru iz dijakov — „divjaki“!

Ravno tako je neki drugi profesor lansko leto imenoval preroke v sv. pismu „sanjače“ in marsikaj tacega, to sem tudi sam od dveh dijakov, v katerih šoli se je to godilo, slišal. Res žalosten je položaj za v Gorico prišle verne mladenče, katerim se na tak način strupena omika v srca vliva in predno se tega zavejo, so že liberalci v novošegnem zlem pomenu te besede. Kako žalostna in pogubonosna je taka omika za narod in uboge stariše, kateri večkrat nad tako spridenimi sinovi solze pretakajo, ker so njih žulje mesto v dobro v zlo obrnili!

„Narod“ in „Soča“ stikata zdaj po zgodovini, zdaj tu, zdaj tam po grešnih duhovnikih, papežih in škofih, da bi s tem vero pred občinstvom osmešila in če bi bilo moč, lakomiselne ljudi ob njo pripravila; zajemata iz zgodovinarjev krivovercev in drugih motnih in katoliški cerkvi vedno sovražnih neresničnih virov. Tako je prinesla „Soča“ zopet nekaj iz zgodovine inkvizicije od nekega odpadlega beneškega duhovnika J. Vogriča, kateri izdaja list v Vidmu, ki je poln skrunjenja vere; imenuje ga celo svojega prijatelja, ker „oznanjuje čisto Kriščevo vero in bije boj proti brezdomovinskemu klerikalstvu“ itd. Čudne pojme ima ta list, ki v svoji zgodovini 4 let jasno kaže, da od verskega indiferentizma je le majhen korak do brezverstva in sovraštva razodete vere. In „Glas“ bi mar ne smel imeti te pravice, ako kdaj kateri importiran nemški ali tudi mladoslovenski učenjak (?) blekne in zasramuje verske dogme, da staršem in svetu na znanje daje, kako „učeno(?)“ se uboga mladež počasi v liberalni-brezverski tabor potiska! — Celó neki goriški žid se je lansko leto o volitvah zelo čudil, da so mladoslovenci na Goriškem protestanta kandidirali za poslanca v drž. zbor; a še bolj se je čudil, ko je slišal, da dr. L., mladoslovenski kandidat, ni po rojstvu luteran, ampak odpadnik od kat. vere, ter izustil je zarad tega nad mladoslovenci opazko, ktere se ne drznem v vaš pošten časnik postaviti, če ravno je zlo karakteristična za privržence dr. L. — Zopet mi je pravil drug sicer pošten žid, da bi se pri njih enako rogoviljenje in zasmehovanje Mojzesove postave in Talmuda ne dopuščalo, kakor se to ravno pri nas katoličanih pogostoma ustmeno in pismeno po časnikih godi, in celo od strani takih, ki se ne sramujejo še potem katoličane se imenovati. Čudni ti liberalni katoličani, kakor se sami v svoji brezumnosti imenujejo. Pravil mi je ravno ta žid to-le: Ko so neko leto židi v Veroni svojega rabina prosili dovoljenja, da bi smeli tudi o sabotah svoje prodajalnice odprte imeti, kaj menite so ti od rabina za odgovor dobili? Odgovoril jim je, da je to po njih veri ostro prepovedano, pa ako le hočejo tako saboto oskrunjevati, se ne smejo nikakor več Izraelce zvati! Mladoslovenci naj bi si te besede rabina k srcu vzeli in jih le na se obračali, kolikorkrat bistvene in druge zadeve vere hudobno napadajo!*)

Iz Dunaja, 3. junija. Liberalni listi so pred nekaj tedni pisarili, da se rimska kurija novim verskim postavam ne bo jako ustavljala, in da škofom priporoča zmernost in odjenljivost. Zdaj pa sprevidijo, da ne bo šlo tako gladko, kakor se jim je dozdevalo. Dunajski škofijski list (Diöcesanblatt) namreč

*) Prav hvaležni, samo prosimo ozir jemati na pičlo za ta oddelek nam odmerjeni prostor.

objavlja neko pismo kardinalov Schwarzenberga, Rauscherja in Tarnoczy-ja do sv. očeta, v katerem se sklicujejo na spomenico na Dunaju zbranih škofov avstrijskih in tudi papežu ponavljajo: „Če bi se zgodilo, da bode postava o vnanjih pravnih razmerah cerkvenih potrjena, bodemo le te določbe spolnovali, ktere se v bistvu strinjajo z določbami konkordata; nikdar pa se ne bodemo podvrgli poveljam, ktera bi cerkvi ne bila k pridru. Čedalje več so težave in nevarnosti, ktere povsod stiskajo cerkev božjo. Pa navdušeni po najsvetlejšem zgledu Tvoje svetosti in vtrjeni po Tvojih najmodrejših svarilih upamo v Boga, čegar gnada nam bode podeljena, da bodemo v vsih zoprnostih spolnovali besedo sv. Ciprijana: „Duhovnika Gospodovega, ki se drži sv. evangelija in varuje zapovedi Kristusove, zamorejo umoriti, premagati ga ne morejo“. Na to pismo so papež škofom 29. aprila odgovorili, da jih jako veseli, da so škofje v spomenici se zoperstavili načelom novih verskih postav, in zagovarjali veljavo med cesarjem in papežem sklenjenega konkordata, ter izrečejo svojo nado, da bode njih zgled mnogo pripomogel, da bodo tudi verni vtrjeni v resnici in zvesti ostali dolžnostim proti Bogu in cerkvi ter se krščanskega imena in vere veseli in stanovitni vredne skazovali. Konečno obljubijo škofom pri Bogu sprostiti moč, gnado in hrabrost, da jih žuganje in zoprnosti ne bodo strašile stanovitnim ostati svojemu sklepu in vrednim častnega posla, ktereга opravljajo in sv. veri biti trdna bramba in zavetje. — „N. fr. Presse“ pravi, da ta pisma ne kažejo, da bi se škofje vdali, ampak da so prav pravilni vojni manifest. „N. fr. Pr.“ vidi v tem, da so se ta pisma objavila ravno zdaj, ko so zadobile nove postave že veljavo, prelomljenje novih postav in škofova sodnijam, češ, da so prelomili § 16. prve verske postave, če objavljenje teh pisem niso naznanili cesarskemu namestniku. Če škofje ostanejo pri tem, kar so v omenjenem pismu pisali papežu, bodo liberalni listi še večkrat imeli priliko zavzeti se in strmeti.

Česka, 3. junija. 3. in 6. julija bodo nove volitve za deželni zbor, namesto 84 federalističnih poslancev, ki so zgubili svoje mandate. Ali bodo pri ti priliki stari in mladi zopet složno postopali, se še ne vé, upati pa je, da se ne bode zopet pričel razpor, ktereга se veselé le nasprotniki naroda českega.

Ogerski državni zbor se bode neki 25. t. m. sklenil. Ministerstvo želí, da bi se do takrat rešile še postave o srednjih šolah in o volilni spremembi.

Hrvaška, 1. junija. Iz Bag-a (Karlopago) v hrvaški granici se „Politik“ poroča: 23. aprila med 10. in 11. uro dopoldne je prišel maršal nadvojvoda Albreht spremljan od artilerijskega maršala Mollinarija v naše mesto in je bil od prebivalstva in obilnega zbranega ljudstva z dežele slovesno sprejet. G. Jože Vukelič, župnik v Cesarici, pozdravil je nadvojvodo v hrvaškem jeziku z naslednjimi besedami:

„Cesarska Visokost! Teško smo Te pričakovali, da bi Te pozdravili in Ti na srce položili svoje goreče želje. V Tvoji osebi zagledamo svojega cesarja in kralja, ker se po Tvojih žilah pretaka tista cesarska kri, ker si v stanu, vse skrbi cesarjeve vsaki čas z Njim deliti, kakor si na bojiščih s Svojo skrbljivostjo in hrabrostjo pokazal. Pred vsem blagovoli Nj. Veličastvu izreči našo hvalo za razrušenje vojaške granice in njeno pridruženje domovini hrvaški; blagovoli mu pa tudi razodeti našo željo, naj bi se razrušenje vojaške granice kakor

hitro mogoče vresničilo, ker je pri gospodarskih neugodnih okoliščinah dvojno opravljanje pretežko breme za ljudstvo, ki je tako obožalo.

Spomni Ga, da je Dalmacija zibel ljudstva, da je bila Dalmatinska in Hrvaška ena dežela in en narod, od začetka neločljiva, in da sta Dalmatince in Hrvat v hudih in dobrih časih za prestol in domovino bratovsko drug z drugim držala. Danes je drugače! Dalmatinske glavne pridelke, vino in olje, kupujemo ko vnanje blago, za katero moramo celo plačevati colnino, kakor bi se privražalo s Sumatre ali Jave. Prosi Nj. Veličastvo v našem imenu, slavni vojskovodja, naj bi On združil Hrvaško in Dalmatinsko; s tem bi si Nj. Veličastvo v srcih jugoslovanskega naroda postavilo podlago k preveliki hvaležnosti, moč avstrijskega cesarstva bi povišalo in nam storilo neprecenljivo korist.

Izreci Nj. Veličastvu presrčno zahvalo za vravnava od 8. junija 1871 o dohodkih iz graničarskih gozdov, ki se imajo obrniti hrvaškemu ljudstvu v korist, akoravno se žalibože tej blagodejni vravnavi do današnjega dne v nobenem oziru ni zadostilo; reci Nj. Veličastvu, da prosimo, da bi se Njegov ukaz v tej zadevi izvršil, ker bi sicer morali dvomiti nad lojalnostjo nižjih organov. Zlasti prosi, Nj. Veličastvo, naj bi zapovedalo, da bi se še obstoječi gozdi pred sklicanjem hrvaškega deželne zboru nikomur ne prodajali, temuč da bi o koristnem vporabljanju tih gozdov razsodil naš deželni zbor. Opazuj valove na morji, to so naši travniki! poglej goli, skaloviti kras, to je naše polje! Ostanje nam toraj le še malo gozdov, ktere imamo za obranjenje življenja, kteri bodo v kratkem času iztrebljeni, ako se prodajo zakupnikom, in mi bomo potem prisiljeni te kraje zapustiti.

Ko se je lansko leto po vredbi artilerijskega maršala Mollinary-a imela začeti delati cesta med Senjem (Zenng) in Bagom, smo za to nerodovitno leto pričakovali poboljšanja svojih neugodnih razmer. Toda zastoj je bilo naše pričakovanje, ker se obljuba ni spolnila; delo se iz nam nerazumljivih vzrokov še začelo ni, mi pa za to lakoto trpimo. Prosimo toraj, slavni vojskovodja, odstrani Ti z močjo Svoje priprošnje dotične vzroke z ozirom na delanje ceste, da bo nam s to pridobitvijo mogoče v tih hudih časih prestati boj z gladom.

Zanašamo se, slavni vojskovodja, da boš naše omenjene prošnje in želje z odkritosrčnimi besedami blagovolil naznaniti Nj. Veličastvu; z upanjem, da bodo vse naše želje spolnjene, zakličemo vsi veselo navdušeni: „Živijo naš cesar in kralj Franc Jožef I!“

Vnanje države.

Pruska, 3. junija. Od Gorčakova navetovani kongres se ne bode sošel 15., ampak 27. julija. — „Köl. Ztg.“ se norčuje iz naznanila nekterih časnikov, da ima princ Friderik Karl postati Španjski kralj; berlinski listi pa še vedno to trdijo, ter opominjajo, da se je bila zarad te kandidature vnela prusko-francoska vojska, da Hohenzollerski princ že vlada v Rumuniji in da so princa Friderika Karla imenovali že za bodočega ogerskega kralja. „Germanija“ noče verjeti, da bi hoteli pruskega princa Španjski vsiliti za kralja, ker meni, da je Bismark preveč prekanjen, da bi poskušal, kar je Napoleonu I. in Amadeju I. spodletelo. Tudi so Španjci skoz in skoz katoliški; Amadej je bil katoliški vladar, pa vendar zanj niso marali, ker jim je bilo vedno pred očmi, da je sin „papeževga ječarja.“ Princ Friderik Karl pa je protestant in ima še

manj upanja prikupiti se Španjcem, kakor pregnani Amadej.

Španjska, 3. junija. Serano si je na vso moč prizadeval od evropskih vlad dobiti potrjenje sedanje španjske vlade. Govorilo se je, da si je nemška za to res prizadevala pri vnanjem avstrijskem ministerstvu; pa Andrassijev list „Pest. Lloyd“ piše, da se hoče s tem očitnemu mnenju le nekaka sila delati, da pa niti Nemška, niti Angleška niste v tem oziru storili ničesa. „Vaterlandu“ se poroča, da so 29. maja republikanci napadli Šent Sebastian; pa karlisti so jih vrgli nazaj, potem pa so se obrnili proti sv. Barbari, ki varuje mesto Hernani. Tam je bilo več bitev, pri kterih ste obe stranki zgubili nekaj ljudi.

Rumunska, 3. junija. Pogodba z avstrijsko vlado zastran sklenitve železnic se je 31. maja podpisala in že 1. junija predložila zbornici v potrjenje.

Domače stvari.

(Mestna policija.) Kako izvrstna je naša mestna policija, kar je dobila novo uniformo, kaže sledeča dogodba: Po noči 1. t. m. so vlomili tatovi v štacuno Weidlichovo na glavnem trgu, „rotovžu“ in policijski stražnici ravno nasproti, in odnesli, kar se jim je zdelo. Dasiravno je mesec svetil skoro vso noč, in so morali tatovi železna vrata, ki peljejo na ulice, potreti, kar se ni moglo zgoditi brez velikega ropota, jih vendar policaji niso zapazili in pravica jih še zdaj išče. Pri taki policiji Ljubljancani pač lahko brez skrbi spiyo.

(Poštni zavitki) z markami se od 1. junija naprej prodajajo po 5½ krajcarjev.

(Kaj se človeku lahko pripeti.) Trgovski pomočnik in glediščini igralec gosp. K. gre nedavno nekega večera po ulicah za Žabjekom, kjer je po noči hoditi prepovedano, domu, kar mu stopi vojak, ki je tam na straži, nasproti ter mu nastavi bodalo. Gospod K. mu pokaže svojo uro, češ, da še ni čas prepovedi, a vojak pozvoni in na to pridere vsa straža iz stražnice ter tira „hudodelnika“ na Žabjek; še le ko je jetničar, kteri ga pozná, porok za-nj, ga načelnik straže spusti domu, a proti temu, da se bo zjutraj ob sedmih zopet oglasil. Ker pa ob ti uri g. K. na Žabjeku ne najde načelnika straže in nima časa čakati, gre v prodajalnico, rekši, da ga tam najdejo, če mu kaj hočejo. Res pride kmalo stražnik za njim z nasajenim bodalom in mu velí, da gre z njim pred lajtenanta. Gosp. K. se brani iti peš in reče, da gre, ako vojak sname bodalo ali pa se z njim pelje. Ta pa ne odjenja, marveč pravi, da, če z njim samim ne gre, bode šel po tri druge vojake, ki ga bodo vklenili in tirali v kosarno pred lajtenanta. Po posredovanju načelnika mestne straže še le se dá vojak pogovoriti, da sname bodalo in gre 10 korakov za onima v kosarno. Lajtenant sicer obžaluje, da je vojak „diensteifrig“ tako delal z gosp. K. in ga precej spusti na dom, a drugega zadostenja ta še nima. Čudno pa je na vsak način to, da sme vojak tako ravnati s civilnim človekom, do kterega vojaške oblasti nje nimajo nikakoršne pravice.

Razne novice.

— C. k. poštni uradi. „Sl. Gospodar“ piše: Kdo je kriv, če komu listi po redu ne dobajajo, kaže naslednji primer: Vredništvo „Gospodarja“ je od meseca aprila samo 2 lista „Novic“ dobilo. Vprašanje na pošti v Mariboru ostalo je brez vspeha. Obrnemo se do opravništva v Ljubljano, in tu pozvemo, da se je

št. 14. od 8. aprila povrnila z napisom: „retour — se ne prejema več“. Ne vemo, ali se je že na ljubljanski ali pa še le na mariborski pošti ali na katerem drugem mestu samovoljni napis napravil; čudno le ostane, kako da zamore poštni urad brez podpisa prejemnikovega lista „retour“ pošiljati? Tudi pri opravištvu „Gosp.“ smo že videli takih „retourniranih“ listov brez naročnikovega podpisa, kar po postavi ne gre, ker sicer vsak strankarsk poštar lahko zmešnjave dela. „Es ist etwas faul im Staate Dänemark“. Prav enako se je godilo in se še godi pri „Slovenču“.

— Ubojstvo. Razbrzdanost med mladino vedno hujša prihaja; čim večji praznik, tim hujše navadno razsaja. Na veliki binkoštni praznik so se v večerko v Lembahu fanti v krčmi nekaj sprli, in nasledek tega je bil, da sta dva brata Antona Grizolda na stezi počakala, s hlodom in krevljo po glavi tako namlatila, da je k priči obležal in tretji dan, ne da bi se bil več zavedel, umrl. Pokojni je slabo živel, in tako se je zopet dopolnilo: kakoršno življenje, takošna smrt. Bog mu bodi milostljiv! „Gosp.“

— Rochefort, znani francoski komunist, ki je pred nekaj tedni iz zapore v Novi Kaledoniji pobegnil, prišel je saboto zvečer z dvema tovaršema v New-York in po ondašnjih časnikih objavil neko pismo, v kterem trdi, da moritve in grozovitosti pariške komune bile so le vračanje za to, kar je počenjala vladina armada. Kaj živo tudi opisuje trpljenje, ktero so komunisti prestali med potje v Novo Kaledonijo in v tamošnjem zaporu.

— „Pest Correp.“ hoče vedeti, da se je nadvojvoda Albrecht, čuvši imena Dalmacija, Hrvaška in Slavonija z nevoljo obrnil od govornika in mu ni dal nobenega odgovora. Župan se je izgovarjal, da je duhovnik prosil, da bi pozdravil nadvojvoda, da pa ni povedal, kaj bode govoril. Če je res? (Glej „Hrvaška“.)

Listnica vredništva.

G. učitelju na Gorenjskem: Brezimnih pisem ne objavljamo; če hočete, da natisnemo Vaš dopis, povejte nam svoje ime.

Telegrafične denarne cene

2. junija.

Papirna renta 69.35. — Srebrna renta 74.75. — 1860letno državno posojilo 106. — Bankine akcije 982 — Kreditne akcije 218.75. — London 111.45. — Srebro 106. — Ces. kr. cekini —. — Napoleon 8.92½.

Denarstvene cene.

1. junija.

Državni fond.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	69.10	69.20
5% renta v srebru	74.50	74.60
Srečke (lozi) 1854. l.	96.75	97.25
„ „ 1860. l., cel.	106.—	106.50
„ „ 1860. l., petinke	110.25	110.65
Premijski listi 1864. l.	—.—	—.—
Zemljiščne odveznice.		
Štajarske po 5%	93.—	—.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	86.50	—.—
Ogerske po 5%	74.—	75.—
Hrvaške in slavonske po 5%	75.50	76.25
Sedmogradiške po 5%	71.25	72.—
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	980	972
Unionske banke	93.—	93.50
Kreditne akcije	215.50	215.75
Nižoavstr. eskomptne družbe	853.—	858.—
Anglo-avstr. banke	125.25	125.75
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gl. a. v.	158.50	159.—
Tržaške „ 100 „ k. d.	—.—	—.—
„ „ 50 „ „	53.50	—.—
Budenske „ 40 gl. a. v.	—.—	24.00
Salmove „ 40 „ „	31.75	32.25
Falff-jeve „ 40 „ „	23.50	21.—
Clary-jeve „ 40 „ „	—.—	27.50
St. Genois „ 40 „ „	—.—	24.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „	19.—	20.—
Waldstein-ove „ 40 „ „	—.—	21.75
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.32	5.32½
Napoleonsdor	8.94	8.94½
Srebro	105.70	106.—